

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 22

Заснований в 1996 році

Рівне – 2002

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 378

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 22. — Рівне: РДГУ, 2002. — 207 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, дидактики, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, учителів, викладачів та студентів педагогічних університетів, інститутів та коледжів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН

Мітюров Борис Никифорович (Рівненський державний гуманітарний університет);

доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України **Бех Іван Дмитрович** (Інститут проблем виховання АПН України);

доктор педагогічних наук, професор **Будний Богдан Євгенович** (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

кандидат педагогічних наук, професор **Воробйов Анатолій Миколайович** (заступник головного редактора, Рівненський державний гуманітарний університет);

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України **Дем'янчук Анатолій Степанович** (Рівненський економіко-гуманітарний інститут);

доктор педагогічних наук, професор **Коваль Ганна Петрівна** (Рівненський державний гуманітарний університет);

доктор педагогічних наук, професор **Лисенко Неля Василівна** (Прикарпатський педагогічний університет ім. В. Стефаника);

доктор педагогічних наук, професор **Лісова Світлана Валеріївна** (Рівненський державний гуманітарний університет);

доктор педагогічних наук, професор **Павлютенков Євген Михайлович** (Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів)

доктор психологічних наук, професор **Пасічник Ігор Демидович** (Університет "Острозька Академія");

кандидат педагогічних наук, професор **Поніманська Тамара Іллівна** (Рівненський державний гуманітарний університет)

доктор психологічних наук, професор **Савчин Мирослав Васильович** (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

доктор психологічних наук, професор, дійсний член МАПН **Сергєєв Олександр Васильович** (Запорізький державний університет)

доктор педагогічних наук, професор **Сметанський Микола Іванович** (Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського);

доктор педагогічних наук, професор **Терещук Григорій Васильович** (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН **Тищук Віталій Іванович** (Рівненський державний гуманітарний університет);

кандидат педагогічних наук, професор **Янцур Микола Сергійович** (заступник головного редактора, відповідальний секретар, Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 2 від 27.09.2002 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31.

Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 07 — 3.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2002

7. Соколова И.Б. Проблемы профессионального самоопределения учащейся молодежи // *Профессиональное образование*. – 2000. - № 1. – С. 27-28.

8. Шкодин М.М. Подготовка квалифицированных рабочих в средних ПТУ. – М.: Педагогика, 1980. – 152с.

9. Школа – ПТУ – завод. – М.: Финансы и статистика, 1982. – 111с.

Одержано редакцією 14.09.2002.

УДК: 373. 03

В. Г. ШУТЯК

РОБОТА З ПЛАСТМАСАМИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Згідно з програмами середньої загальноосвітньої школи на уроках трудового навчання робота з пластмасами передбачена в четвертому класі. Під час проведення уроків в учнів формуються загальні уявлення про пластичні маси: пінопласт, поролон, целофан, поліетилен, вони знайомляться з прийомами обробки пластмас, виготовляють іграшки, сувеніри, необхідні для власного користування речі [4, 179].

Молодшим школярам треба знати, що люди використовують не лише готові матеріали, створені природою, а й створюють їх штучним способом самі, надаючи при цьому кожному з видів різні властивості. До таких матеріалів належать пластмаси, які виготовляють зі смол часто з додаванням тих чи інших наповнювачів (тканина, папір, скловолокна, газ тощо). Пластмаси дуже пластичні: їм при нагріванні можна надати будь-якої форми. Показати це можна, наприклад, на лійці, яка від нагрівання сірником легко згинається, скручується і після охолодження не втрачає наданої форми.

Є пластмаси легкі, гнучкі, крихкі, тверді, міцні, прозорі. Це дозволяє широко використовувати їх у техніці, побуті, на будівництві. Вони успішно замінюють інші матеріали, зокрема целофан, поліетилен – папір; капрон, нейлон – тканину; плексиглас, поліетилен, целулоїд – скло; гетинакс, лінолеум – деревину; пластикат – шкіру; текстоліт – метал; ебоніт – фарфор; поролон – вату.

Діти повинні засвоїти, що сьогодні без пластмаси не обійтися. На пластмасових матрацах вони сплять, пластмасовою мочалкою миються, пластмасовою щіткою чистять зуби, одягають пластмасовий одяг і взуття, їдять з пластмасових тарілок, у пластмасовий портфель складають книжки, обгорнуті пластмасою, їдуть в автобусі, оздобленому пластмасою, у школі сидять за покритими пластмасою столами, користуються пластмасовими лінійками, ручками, пеналами, вмикають світло, електрорадіоприлади за допомогою пластмасових вимикачів, вилок, розеток.

У практичній роботі ми радимо брати для виготовлення виробів лише ті види пластмас, які легко ріжуться звичайними ножицями. Це капрон, нейлон, кольоровий поліетилен, з яких виходять гарні квіти; поролон, штучне хутро – для виготовлення м'яких іграшок; целулоїд (фото - і кіноплівка) – для закладок; шкірозамінники – для нарізання шаблонів, трафаретів, емблем. Ці матеріали легко придбати в умовах школи, їх обробка посильна для учнів початкових класів.

Не варто використовувати на уроках трудового навчання, як це радить Рожньов Я.А. [7, 200], Хорунжий В.І. [5, 102] та ін., органічне скло, лінолеум, пінопласт. Оргскло ріжеться лише пилкою для металу, пінопласт легко ламається і кришиться, виготовлення за допомогою штихелів ліногравюр складна для дітей

справа. Подрібнений пінопласт можна брати лише для оздоблення виробів, виготовлення з поліетиленових пляшок квітів тощо.

На нашу думку, не суттєво, з яким видом пластмас будуть працювати молодші школярі на уроках трудового навчання і які вироби виготовлятимуть. Головне – ознайомити їх з різновидами цих чудових матеріалів, їх широким використанням у різних галузях народного господарства.

Покажемо, як на конкретному уроці можна реалізувати ці завдання.

Тема: Робота з пластмасовими відходами.

Продукт праці: Квіти з кольорового поліетилену.

Мета і завдання: Ознайомити учнів з пластмасами, їх видами, властивостями і використанням, дати характеристику целофану, поліетилену, пінопласту, поролону, органічного скла. Формувати вміння розрізняти види пластмас, знаходити речі, виготовлені з пластмас, здійснювати обробку поліетилену: розмічати, різати, проколювати шилом отвори, зшивати нитками. Закріплювати знання з математики про коло, круг, центр, користування циркулем. Удосконалювати вміння аналізувати вироби, планувати свою роботу, правильно користуватися ножицями, шилом, голкою. Виховувати охайність, самостійність; розвивати логічне мислення, координацію рухів, естетичний смак.

Матеріали та інструменти: поліетилен різного кольору, списаний стержень до ручки, нитки, голка, циркуль, олівець, ножиці, шило, склянки з водою.

Наочність: виготовлені з поліетилену квіти, колекція пластмас, виготовлені з пластмас різні речі, посібник “Умілі руки” для III класу.

Хід уроку

I. Підготовка робочих місць. Перевірка наявності необхідних матеріалів і інструментів та правильності їх розташування.

- *Діти, перевірте, чи в усіх є ножиці, голка, нитки, циркуль, шило. Чи може бути голка без нитки? А де вона повинна знаходитися? (В подушечці чи бути застромлена в катушці з нитками?).*

- *Як і де має лежати шило? (З правого боку повернутим ручкою до учня, але не з самого краю парти, бо може скотитися. Найкраще скраю покласти циркуль).*

- *І всі інструменти мають знаходитись на чому? (Підкладній дошці).*

II. Мобілізація уваги учнів. Актуалізація опорних знань.

- *Перед вами є ще коробки, відкрийте їх і розгляньте матеріали, що в них знаходяться. Почнемо з матеріалу під номером 1. Може, хтось скаже, як він називається? (Целофан).*

- *Який він за кольором, товщиною? (Прозорий, тонкий).*

- *З яким матеріалом його можна порівняти? (Аркушем паперу).*

- *Спробуйте порвати целофан і папір. Що міцніше? (Целофан. Його важко розірвати).*

- *А зараз відріжте клаптик ножицями, зігніть, складіть, помніть. Чи легко виконуються ці трудові операції? (Так).*

- *Де використовується целофан? (Як обгортковий матеріал. Найчастіше він замінює папір).*

- *Наведіть приклади використання целофану.*

- *Візьміть другий матеріал. Що це таке? (Поліетилен).*

- *Порівняйте його з целофаном. (Він відносно твердий, менш прозорий або зовсім непрозорий).*

- *Спробуйте на ньому писати, різати його, згинати і складати. (Писати на поліетилені ручкою можна, олівець сліду не лишає. Він легко ріжеться, згинається і складається).*

- *Вкиньте шматок поліетилену в склянку з водою. Чи втрачає він від цього свою міцність? (Ні).*
- *Де використовують поліетилен? Що з нього виготовляють? (Пакели, торбинки, сумки, мішки, обгортки для зошитів і книжок, труби, він використовується в теплицях).*
- *Петрику, підійди до мого столу і відбери всі речі, які виготовлені з поліетилену.*
- *Які матеріали може замінювати поліетилен? (Папір, тканину, скло).*
- *Наведіть приклади, які показували б використання поліетилену замість паперу, тканини, скла.*
- *Візьміть у руки матеріал під номером 3. Як він називається? (Мочалка).*
- *Ні, мочалка – це виріб, який виготовлений з поролону. (Назви усіх пластмас варто писати на дошці). Отже, наступним розглянемо поролон. Який він? (Легкий, м'який, пористий, еластичний).*
- *Попробуйте зігнути і скласти. (Він легко згинається, але не складається).*
- *Вкиньте шматок поролону у склянку з водою. Що можете сказати? (Він вбирає в себе воду, але при цьому не псується).*
- *Якого кольору може бути поролон? Отже, він добре фарбується.*
- *Де використовується поролон? Які речі з нього виготовляють? (Мочалки, матраци, м'які іграшки, цей матеріал використовується для утеплення вікон, у куртках, меблях, для сидінь в автобусах і автомобілях).*
- *А які речі з поролону є у вас вдома?*
- *Який наступний матеріал? Як він називається? (Пінопласт).*
- *Візьміть його у руки. Який він за вагою? (Легкий).*
- *А за структурою, кольором? (Пористий, білий).*
- *Попробуйте його різати. Що з ним робиться? (Кришиться).*
- *Вкиньте шматок пінопласту у воду. Що можете сказати? (У воді він не тоне, воду не вбирає).*
- *То що з нього можна виготовляти? (Рятувальні круги та жилети, поплавки у вудках).*
- *Де ще використовується пінопласт? (В упаковках для пом'якшення ударів, щоб дорога апаратура не билася і не ламалася).*
- *Пінопласт ще використовують у холодильниках та літаках як теплоізолятор. Подібним чином ним можна утеплювати стіни будинків.*
- *Візьміть у руки останній матеріал. Що це таке? (Скло).*
- *Так, діти, це скло. Але воно не звичайне. Киньте його на підлогу. Воно розбилося? (Ні).*
- *Таке скло називається органічним. Воно міцніше від звичайного, хоча менш прозоре, легше. Де воно використовується? (У вітринах, медичному обладнанні, з нього виготовляють посуд, інші речі).*
- *Оргскло добре різеться, склеюється, потримавши лист над електроплиткою чи в гарячій воді, його можна зігнути до утворення необхідної форми. Додавши при виготовленні фарбників, можна отримати кольорове органічне скло.*
- *Діти, як ви гадаєте, чому всі ці такі різні матеріали складені в одній коробці? Можливо, їх усіх можна назвати одним словом? Не знаєте яким? Це пластмаси, або пластичні маси. З якими пластичними матеріалами ви працювали раніше? (Пластліном, глиною).*
- *Чим характеризується властивість пластичності (Матеріалу можна надати будь-якої форми, і вона буде зберігатися).*

- А хіба можна надати будь-якої форми пінопласту, органічному склу та іншим видам пластмас? (Ні).
- Діти, можна, але лише в нагрітому стані. Дивіться сюди. (Вчитель гріє над запаленою свічкою пластмасову ручку чи лінійку, може її зігнути чи скрутити, й така форма залишиться після охолодження).
- Отже, пластмаси є насправді пластичними лише в нагрітому стані. Вони виготовляються штучним способом зі смоли з додаванням різних наповнювачів (тканина, папір, скловолокна, газ та ін.) чи без них. Сьогодні без пластмас не обійтися. Вони широко використовуються в народному господарстві й побуті. Крім названих раніше, ви ще знаєте лінолеум, яким покривають підлогу, капрон і нейлон, шкірозамінники, фото - й кіноплівку, пластики для оздоблення меблів, салонів автобусів, кают суден, вагонних купе. Без пластмас не обійтися в радіо - й електротехнічній промисловостях, бо вони хороші ізолятори. На них монтують радіодеталі (гетинакс), з них виготовляють корпуси приймачів, лампові патрони, вилки, розетки, вимикачі.

III. Оголошення теми. Мотивація навчально-трудової діяльності.

Сьогодні на уроці ви будете працювати з одним із видів пластмас і навчитесь виготовляти ось такі квіти (вчитель демонструє). Їх ви зможете подарувати своїм мамам на свята (чи комусь іншому на день народження).

IV. Осмислення нового матеріалу. Інструктаж.

- Подивіться на цю квітку. З яких частин вона складається? (Стебла, листочка і самої квітки).
- Що можна використати для стебла? (Списаний стержень для кулькової ручки).
- З якого матеріалу він виготовлений? (Пластмаси).
- Квітка з чого виготовлена? (Червоного поліетилену).
- А листочок? (Зеленого поліетилену).
- Розгорнемо одну квітку і подивимося, з чого треба починати роботу. Якої форми треба мати заготовку, щоб пізніше з неї скласти квітку? (Кружечок).
- Отже, що треба зробити насамперед? (Провести на кольоровому папері коло).
- Чим будемо креслити коло? (Циркулем).
- Посередині чи з краю поліетилену? (З краю).
- Ручкою чи олівцем? (Ручкою, бо від олівця не лишається сліду).
- Діти, як правильно користуватися циркулем, ви вчили на уроках математики. При виготовленні виробів неодноразово проводили коло. Скажу лише, що радіус кола повинен бути 15 мм. Після того, як ви накреслите коло, що треба зробити? (Вирізати кружечок).
- Чим будете різати? (Ножницями).
- Як правильно різати: за годинниковою стрілкою чи проти? (Проти).
- Вирізали кружечок. Що робитимете потім? (Насадимо його на стержень).
- Але для цього треба зробити отвір у центрі кружечка. Чим? (Шилом).
- Як ним правильно користуватися? (Проколювати отвір можна лише на підкладній дошці і ні в якому разі не на долоні. Шило треба тримати правою рукою, щоб його ручка впиралася в долоню).
- А центр кружечка як знайти? (Його видно від циркуля, а якщо ні, то треба кружечок зігнути два рази. Точка перетину ліній згину буде центром круга).
- Діти, після того, як ви протягнете стебло через отвір, кружечок треба скласти навпіл і зшити у верхній точці. Одночасно його можна прикріпити до стебла. Голку будете просаджувати з внутрішнього боку кружечка, щоб не було

видно вузлика. Після цього краї зігнутих півкрусечків відгинають вгору і зшивають нитками, як і в попередньому випадку. Утвориться квітка, яка зображена (і процес її виготовлення) на ст. 46 посібника “Умілі руки”. Залишилося ще виготовити і причепити до стебла листочок. Як будете це робити? (Листочок вирізаємо із зеленого поліетилену, в двох місця проколюємо шилом отвори та крізь них протягуємо стебло).

- Повторимо послідовність роботи, щоб переконатися, що ви всі зрозуміли, як її виконувати. Що будемо робити насамперед? (На кольоровому поліетилені креслимо коло).
- Тоді що? (Вирізаємо кружечок).
- А далі? (Проколюємо у центрі шилом отвір).
- Після цього що робимо? (Протягуємо стебло через отвір).
- Яка наступна ваша дія? (Зшиваємо кружечок, прикріпивши його до стебла).
- Тоді що робимо? (Виготовляємо листочок і проколюємо в ньому два отвори).
- А після цього? (Кріпимо листочок на стеблі).
- Я бачу, що всі зрозуміли хід роботи, можете приступити до її виконання.

V. Розвиток практичних умінь і навичок. Самостійна робота.

- Кожен виготовить стільки квіток, скільки встигне. Але найкраще, коли в букеті їх буде три. Можна виготовляти квіти різного кольору. В роботі вам допоможе посібник “Умілі руки” та написаний на дошці план, який визначає послідовність основних етапів.

План

1. Вибрати певного кольору поліетилен.
2. Провести циркулем коло радіусом 15 мм.
3. Вирізати круг.
4. Зробити в центрі кружечка шилом отвір.
5. Протягнути крізь нього стержень.
6. Скласти кружечок навпіл і зшити його у верхній точці.
7. Відігнути вгору краї напівкрусечків і зшити нитками.
8. Вирізати листочок і проколоти в ньому два отвори.
9. З'єднати листочок зі стеблом.
10. Перевірити якість виконаної роботи.

Учні самостійно виконують роботу. Вчитель стежить, щоб коло вони проводили не олівцем, а кульковою ручкою, дотримувалися правил техніки безпеки при роботі з шилом, правильно зшивали кружечок, не забуваючи з'єднати його зі стеблом. При потребі допомагає окремим дітям. У кінці самостійної роботи перевіряє та оцінює вироби школярів.

VI. Узагальнення, систематизація знань і вмінь учнів. Підведення підсумків уроку. Оцінювання.

- Діти, з якими матеріалами ви познайомилися сьогодні?
- Які види пластмас ви запам'ятали?
- Де використовується целофан, поліетилен, пінопласт, поролон, органічне скло?
- Які ще речі, виготовлені з пластмас, ви знаєте?
- З яким матеріалом ви працювали на уроці?
- Найкраще працювали такі учні (вчитель називає). Вони виготовили по три квітки, дотримувалися в роботі усіх правил і заслуговують найвищої оцінки. Трохи гірше працювали (вчитель називає). Вони виготовили по дві квітки, але роботу виконували також правильно і отримують 11 балів. Хто захоче, вдома може ще попрацювати, щоб у кожного вийшов букет із трьох квіток.

VII. Прибирання робочих місць.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Веремійчик І.М. Майструй і твори. – К.: Освіта, 1998.*
2. *Міщенко І.Т. Умілі руки: 3 клас. – К.: Рад. школа, 1990.*
3. *Міщенко І.Т. Умілі руки: 4 клас. – К.: Рад. школа, 1998.*
4. *Програми середньої загальноосвітньої школи: 1-4 (1-3) класи. – К.: Бліц, 1997.*
5. *Хорунжий В.І. Практичні роботи в навчальних майстернях. – К.: Вища школа, 1989.*
6. *Шутяк В.Г. Методика трудового навчання в початкових класах. – Рівне, 2001.*
7. *Рожнев Я.А. Методика трудового обучения с практикумом в учебных мастерских. – М.: Просвещение, 1988.*

Одержано редакцією 05.09.2002.

УДК: 372.07

Ю. В. КИРИЛЬЧУК

ФОРМУВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ КРЕСЛЯРСЬКО – ГРАФІЧНИХ НАВИЧОК НА ЗАНЯТТЯХ З ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.

Як відомо, до даної категорії належать, перш за все, навички читання графічних рисунків, аксонометричних зображень креслень деталей, кінематичних схем, а також обернені дії. Не дивлячись на очевидні відмінності предметного змісту ці навички мають стійку психологічну властивість: всі вони формуються і функціонують на основі просторової уяви. Хоча ці навички і не можна віднести до загальношкільних, але їх широке значення очевидне, адже графічна підготовка у загальноосвітній школі є важливою складовою частиною політехнічної освіти учнів. Їй належить чільне місце у формуванні особистості школяра. Проте, незважаючи на свою важливість, стан графічної підготовки школярів не можна вважати задовільним. Про це свідчить багаторічний аналіз рівня знань і вмінь випускників шкіл з основних питань креслення. Виходячи з цього виникає проблема вдосконалення креслярсько-графічних навичок в учнів і на заняттях з трудового навчання у старших класах. Одним з його профілів є автосправа. Формування визначених вище знань і умінь в учнів на заняттях з автосправи вимагає відповідних методів навчання.

З метою ліквідації формалізму у знаннях учнів з креслення при вивченні будови деталей, вузлів та механізмів доцільно залучати учнів до читання їх схем та креслень. Як правило, такі креслення (а це, в основному, складальні та робочі креслення, технічні рисунки) є у підручниках з автосправи та на плакатах. Всі вони містять розрізи та додаткові вигляди. Тому перед їх читанням доцільно поставити учням ряд таких запитань: Що таке розрізи? Які бувають розрізи? Які ви знаєте правила побудови розрізів? Що таке аксонометрична проекція? Що таке технічний рисунок? Відповіді на такі запитання учні можуть дати, адже вони вже вивчали креслення. Після такої підготовчої роботи вчитель повинен прочитати разом з учнями за допомогою плаката будову та розглянути принцип роботи механізму чи вузла, який вивчається. На наступному етапі вчителю доцільно організувати самостійну роботу з читання відповідних креслень та схем

ЗМІСТ

<i>Миколі Сергійовичу Янцуру — 50 років</i>	3
Янцур М. С. Науково-теоретична підготовка спеціалістів з професійної орієнтації учнівської молоді і незайнятого населення	6
Сидоренко В.К., Яровий К.О. Функції моделювання у педагогічній діяльності	16
Войтко А.І. До питання професійного самовизначення підлітків в сучасних умовах.....	20
Дещенко О.М. Аналіз теоретичних основ мотивації школярів у їх професійному самовизначенні	23
Павелків О.М. Формування професійних інтересів старшокласників у процесі факультативних занять.....	27
Коломієць М.Б. Мотиваційно-ціннісні аспекти вибору професії вчителя трудового навчання	31
Давидович В.О. Методологія і методи дослідження соціально-професійного зростання молодих робітників-випускників ПТУ	34
Шутич В.Г. Робота з пластмасами в початкових класах.....	38
Кирильчук Ю.В. Формування у старшокласників креслярсько-графічних навичок на заняттях з професійного навчання.....	41
Хоронжевський О.М. Теоретичні засади формування основ гігієнічної культури учнів в процесі трудової підготовки	43
Сиротенко Т.А., Погорєлова Т.Г. До питання визначення витрат часу на вивчення розділу „Рукоділля”.....	46
Щетина Н.П. Психологічні основи графічної діяльності у процесі читання та виконання креслень.....	49
Козьєр М.М., Дєєв С.С., Янцур М.С. Дидактичні основи застосування нових інформаційних технологій в графічній підготовці студентів.....	53
Білевич С.В. Історичні передумови інтеграції нарисної геометрії та креслення як навчальних предметів вищого навчального закладу освіти	58
Сингаївський Д.В. Удосконалення змісту підготовки студентів до керівництва технічною творчістю учнів	62
Галатюк Ю.М. Дидактичні механізми організації творчої пізнавальної діяльності.....	65
Бєлошицький О.О. З історії руху юних техніків Київщини	70
Канцємал П.П. Реалізація творчого підходу до оздоблення виробів засобами гравірування в гурткової роботі з учнями	74
Кардаш Н.В. Проблеми фахової підготовки вчителів трудового навчання з народних ремесел.....	76
Титаренко В.П. Естетичне виховання студентів педагогічно-індустріального факультету засобами декоративно-прикладної творчості	79
Стєшенко В.В. Особливості державної атестації випускників вищих педагогічних навчальних закладів освіти в умовах ступеневої освіти	82
Романюк І.М. Модульно-рейтинговий підхід до процесу підготовки військових спеціалістів	86
Кошелєв О.Л., Піддубна Н.Г. Удосконалення навчального процесу в педагогічному вузі шляхом формування в студентів процедур і операцій творчої пізнавальної діяльності	91
Лучкіна Л.В. Формування мовленнєвої культури майбутніх учителів технічного фаху засобами художньої літератури	95
Задорожна Л.В. Обґрунтування педагогіки як науки та мистецтва в педагогічних працях М.І. Дємкова.....	98
Зінченко Н.А. Критерії вивчення рівня сформованості елементів національної свідомості та патріотичного досвіду дитини	101
Сілкова Е.О. Внесок українських вчених в розробку особистісно-орієнтованих моделей навчання	108
Осницька Т.Р. С.Я. Дем’янчук про виховання учнівської молоді в душі миру і взаєморозуміння.....	111
Гавриш Н.В. Словесна творчість як компонент художньо-мовленнєвої діяльності дітей в контексті використання синтезу мистецтв	113
Янцур Л.А. Ознайомлення дошкільників з творами образотворчого мистецтва.....	117
Бондарик М.В. Перші кроки в мистецтві	124
Крайнова Л.В. До проблеми інтелектуального та мовленнєвого розвитку дошкільників засобами екологічного виховання.....	127
Бондаренко Н.Б. Шляхи виховання основ духовних цінностей у старших дошкільників у сім’ї.....	132
Корякіна І.В. Особливості підготовки ліворуких дітей шостого року життя до навчання письма	135
Корєнева І.М. Індивідуалізація навчання – як необхідна умова розвитку спостережливості молодших школярів у процесі вивчення природничого матеріалу.....	140
Журба Л.В. Особливості змісту навчання іноземної мови як другої спеціальності у вищих педагогічних закладів освіти.....	143
Гордій Н.М. Розвиток жіночої освіти в педагогічній журналістиці ХІХ століття.....	148
Загородня Л.П. Розвиток й удосконалення техніки мовлення майбутніх вихователів дошкільного закладу в процесі вивчення курсу "Основи педагогічної майстерності"	154
Чернюшок О.В. Проблема інтеграції теоретичних знань з кольорознавства в практичну діяльність студентів спеціальності “Декоративно-прикладне мистецтво”	159
Пермінова С.О., Хорова педагогічна думка в ХVІІ ст. і «Музикійська грамати́ка» М. Ділецького	162
Шолудько Н.Г. Виховна роль аматорських об’єднань у структурі молодіжного дозвілля.....	167

Димченко С.С. Вплив ідей А. Штогаренка на формування першого українського камерного ансамблю баяністів	169
Тишик О.А. Прогресивна педагогічна думка другої половини XIX століття про необхідність підготовки вчителів співів для народної школи.....	172
Столярчук Б.Й. “Троїста музика” і її роль в українській інструментальній музиці	175
Терлецький М.М. Метроритм і графіка у процесі навчання музиканта-духовика	179
Крусь О.П. Народнопісенна творчість волинського краю: традиції, історія.....	185
Фарина М.П. До питання становлення української вокальної педагогіки.....	188
Ярмак Т.М. Інтерпретація фортепіанних творів В.А. Моцарта	190
Хилюк Н.Ф. Теоретико-педагогічні передумови музично-естетичного виховання в Україні	195
Хижко О.В. До проблеми формування навичок естрадно-джазового музикування у студентів музичних училищ	197
Відомості про авторів	203

Наукове видання

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в
закладах освіти

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 22

Заснований в 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Курченко Н.Б.
Комп'ютерна верстка Хом'як О.Л.

Здано до набору 18.07.2002 р. Підписано до друку 27.09.2002 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 28,72. Обл. вид. арк. 29,72. Замовлення № 14/1. Тираж 100.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і трудової підготовки
(к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59   **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в
закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 22. —
Рівне: РДГУ, 2002. — 207 с.**

ISBN 966 — 7281 — 07 — 3.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, дидактики, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, учителів, викладачів та студентів педагогічних університетів, інститутів та коледжів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 378   ББК 74.20